

Chambre des Représentants

SESSION EXTRAORDINAIRE 1977

9 JUIN 1977

PROPOSITION DE LOI

sur les revenus professionnels
des parlementaires.

(Déposée par M. Clerfayt.)

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

Pour que la population puisse avoir confiance dans les institutions parlementaires, il est indispensable que les membres de la Chambre et, a fortiori, les ministres et secrétaires d'Etat, ne se trouvent pas dans une situation de conflit entre leur intérêt professionnel et leur jugement politique.

Ces possibilités de conflit sont nombreuses.

La loi n'interdit, jusqu'à présent, aux parlementaires que les emplois salariés de l'Etat et la mention du mandat politique dans des actes de sociétés commerciales.

Or, il est évident que le conflit d'intérêt existe dans un très grand nombre de cas.

On se contente de citer d'ordinaire les fonctions dirigeantes dans les entreprises à but lucratif, alors que l'incompatibilité de fait risque d'être aussi grave lorsqu'il s'agit de fonctions dirigeantes dans le secteur para-public ou dans les secteurs économiques et sociaux, de droit privé, subsidiés, directement ou indirectement, par l'Etat.

La distinction entre ces deux secteurs s'est d'ailleurs considérablement atténuée avec l'organisation d'une économie moderne caractérisée par l'accroissement du nombre des entreprises publiques et par l'imbrication des pouvoirs publics dans les principales décisions d'investissement et même de gestion des sociétés industrielles et financières les plus importantes.

Il existe, par ailleurs, des associations sans but lucratif, comme les mutualités, dont les intérêts en tant qu'organisations, peuvent dans la manière d'assumer un service, être contraires à l'intérêt de l'Etat et notamment se répercuter défavorablement sur ses finances.

La matière des incompatibilités est donc sensiblement plus vaste qu'on ne le croit d'ordinaire.

Par surcroît, il est difficile de se prononcer sur la nature des fonctions qui doivent être considérées comme incompatibles avec le mandat politique.

Kamer van Volksvertegenwoordigers

BUITENGEWONE ZITTING 1977

9 JUNI 1977

WETSVOORSTEL

betreffende de bedrijfsinkomsten
van de parlementsleden.

(Ingediend door de heer Clerfayt.)

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Opdat de bevolking vertrouwen kan stellen in de parlementaire instellingen, mogen de leden van de Kamer van Volksvertegenwoordigers en, a fortiori, de Ministers en de Staatssecretarissen, niet in een conflictsituatie verkeren tussen hun persoonlijk belang en hun politiek oordeel.

Die mogelijkheden tot conflict zijn talrijk.

Tot op heden verbiedt de wet aan de parlementsleden alleen een door de Staat bezoldigd ambt uit te oefenen, als ook melding te maken van hun politiek mandaat in de akten van handelsvennootschappen.

Nu ligt het voor de hand dat er in zeer veel gevallen belangenconflicten zijn.

Gewoonlijk wordt in dit verband alleen de uitoefening van leidende functies in bedrijven met een winstgevend doel vermeld, ofschoon de feitelijke onverenigbaarheid even zwaar doorweegt wanneer het om leidende functies gaat in de semi-overheidssector of in de sociaal-economische sector die onder het privaatrecht valt, maar rechtstreeks of onrechtstreeks door de Staat wordt gesubsidieerd.

Het verschil tussen die twee sectoren is trouwens veel kleiner geworden sedert de economie moderne organisatievormen is gaan aannemen dank zij het toenemend aantal overheidsbedrijven en de inmenging van de overheid in de voornaamste beslissingen inzake investeringen en zelfs inzake het beheer van de belangrijkste industriële en financiële ondernemingen.

Voorts zijn er verenigingen zonder winstoogmerk, zoals de ziekenfondsen, wier belangen als organisatie, met name wat betreft de wijze waarop zij de dienstverlening aan het publiek opvatten, in strijd kunnen zijn met de belangen van de Staat en een nadelige invloed kunnen uitoefenen op de staatsfinanciën.

De onverenigbaarheden vormen dus een heel wat ruimere materie dan gewoonlijk wordt gedacht.

Voorts is het moeilijk uit te maken welke functies als onverenigbaar met een politiek mandaat moeten worden beschouwd.

Il ne suffit pas d'interdire les mandats d'administrateur ou d'employé permanent d'une entreprise. Les fonctions de conseiller occasionnel peuvent être, aussi bien que celles d'administrateur, l'occasion de conflits entre l'intérêt professionnel et le jugement politique.

A la limite, être l'employé d'une petite entreprise commerciale est moins incompatible avec le mandat politique que d'être l'avocat d'une importante société financière.

Toutefois, à vouloir multiplier les incompatibilités, on risque d'atteindre un résultat inverse de celui que l'on prétendait poursuivre.

En effet, le parlementaire, s'il n'a d'autres ressources que son indemnité, grevée elle-même de nombreuses servitudes politiques, est à la merci d'un accident électoral qui l'incitera à ne pas abandonner des fonctions plus stables et, généralement, mieux rémunérées qu'il occupe dans le secteur privé et même dans le secteur public.

On risque dès lors de voir s'écarter de plus en plus de la vie politique les personnalités les plus valables ou encore d'aggraver le danger de multiplication de ressources professionnelles occultes.

Pour éviter ce risque, il est nécessaire de recourir à une gamme de dispositions.

Outre les incompatibilités proprement dites, cette proposition prévoit l'obligation pour les parlementaires de déclarer l'ensemble de leurs revenus sur le modèle fiscal et de faire insérer cette déclaration dans un registre ouvert à des délégués de tous les groupes représentés dans les Chambres et susceptibles, à leur demande, de faire l'objet d'une enquête approfondie.

Cette technique aura peut-être autant d'effet que l'interdiction de certaines fonctions.

D'autre part, l'attribution de la Cour des comptes de la charge de mener l'enquête dont il est question ci-avant sur les ressources des parlementaires est également prévue.

G. CLERFAYT.

PROPOSITION DE LOI

Article 1.

Les membres de la Chambre des Représentants et du Sénat, les ministres et secrétaires d'Etat sont tenus de faire leur déclaration fiscale dans un registre tenu par le greffier de leur assemblée.

La constitution de ce registre est ouverte à deux membres de chacune des Chambres, désignés par chacun des groupes politiques qui la composent. Ces membres ne peuvent faire état du résultat de leur consultation, sauf à des parlementaires de leur groupe, lorsque ladite consultation révèle une anomalie et aux fins seulement de provoquer la mise en œuvre de la procédure prévue à l'article 9.

Cette inscription doit avoir lieu au plus tard à la date de l'ouverture de la session parlementaire, pour l'exercice fiscal précédant l'année de cette ouverture.

Het volstaat niet de uitoefening van een mandaat van beheerder of van een functie van vastbenoemd bediende in een onderneming te verbieden. Er kunnen zich evengoed conflicten tussen het beroepsbelang en het politiek oordeel voordoen naar aanleiding van de uitoefening van een functie van gelegenheidsadviseur als naar aanleiding van de uitoefening van een mandaat van beheerder.

Wanneer men de zaken op de spits drijft, kan men zeggen dat de functie van bediende in een kleine handelsonderneming minder onverenigbaar is met een politiek mandaat dan de functie van advocaat in een belangrijke financiële maatschappij.

Worden de gevallen van onverenigbaarheid echter te talrijk, dan bereikt men het tegenovergestelde van wat men wenste te bereiken.

Het kan immers gebeuren dat een parlamentslid, dat geen andere inkomsten heeft dan zijn vergoeding, waarmee hij trouwens heel wat politieke verplichtingen moet nakomen, bij een bepaalde verkiezing niet herkozen wordt en dat hij dan een vastere en doorgaans beter bezoldigde betrekking in de particuliere sector of zelfs in de overheidssector opgeeft.

Bijgevolg bestaat het gevaar dat steeds meer bekwame personen zich van de politiek afwenden of dat zij hoe langer hoe meer gaan trachten zich geheime bedrijfsinkomsten te verschaffen.

Om zulks te vermijden, moet een reeks bepalingen worden ingevoerd.

Naast de eigenlijke onverenigbaarheden voorziet dit voorstel in de verplichting voor de parlementsleden om al hun inkomsten aan te geven zoals voor de belastingen en die aangifte vast te leggen in een register waarvan afgevaardigden van alle in de Kamers vertegenwoordigde fracties kennis kunnen nemen; op verzoek van die afgevaardigden kan omtrent de aangifte een grondig onderzoek worden ingesteld.

Die techniek zal wellicht even gunstige resultaten hebben als het verbod van uitoefening van sommige functies.

Voorts wordt bepaald dat het onderzoek naar de inkomsten van de parlementsleden, waarvan hierboven sprake is, door het Rekenhof zal worden verricht.

WETSVOORSTEL

Artikel 1.

De leden van de Kamer van Volksvertegenwoordigers en van de Senaat, de Ministers en de Staatssecretarissen zijn verplicht hun aangifte in de belastingen in een door de griffier van hun vergadering bij te houden register te doen inschrijven.

Twee leden van elk van beide Kamers, aangewezen door ieder van de politieke fracties waaruit zij bestaat, mogen kennis nemen van dit register. Zij mogen de uitslag van hun bevindingen niet bekendmaken tenzij aan leden van hun fractie, wanneer die bevindingen een onregelmatigheid aan het licht brengen en alleen om de in artikel 9 bepaalde procedure op gang te brengen.

Die inschrijving moet plaatshebben uiterlijk bij de opening van de parlementaire zitting, met betrekking tot het belastingjaar vóór het jaar van de opening.

Art. 2.

Pendant l'exercice d'un mandat de membre de la Chambre des Représentants ou du Sénat ou des fonctions de ministre et secrétaire d'Etat, est interdite toute activité professionnelle rémunérée :

a) au service des caisses d'épargne ou sociétés hypothécaires privées, compagnies d'assurances, banques, sociétés financières, mutualités, organisations syndicales, institutions hospitalières et, en général, toute personne morale dont un quart au moins des moyens financiers sont recueillis ou placés en application de dispositions légales ou réglementaires;

b) au service d'organismes d'intérêt public visés par la loi du 16 mars 1954.

Art. 3.

Aux anciens ministres et secrétaires d'Etat, est interdite pendant 3 ans, à dater de leur sortie de charge, toute activité professionnelle rémunérée au service des organismes mentionnés à l'article 2, si ces organismes ont, à leur intervention de ministre ou secrétaire d'Etat, bénéficié d'une concession de l'Etat, de marchés ou de subventions.

Art. 4.

Les organismes dont il est question à l'article 2 sont tenus de reprendre à leur service les anciens membres de la Chambre des Représentants et du Sénat ayant démissionné en application de la présente loi. Ces reprises d'activités s'opèrent aux conditions auxquelles lesdits anciens membres étaient employés au moment de leur démission.

Art. 5.

Sont interdites toutes interventions des membres de la Chambre des Représentants et du Sénat effectuées auprès d'autorités publiques en faveur de personnes physiques ou morales, lorsque ces interventions poursuivent un but lucratif et assurent au-delà de la rémunération professionnelle normale, des avantages matériels soit aux parlementaires intervenants, soit à des personnes physiques ou morales déterminées par eux.

Art. 6.

Les infractions à l'article 1er sont passibles des mêmes sanctions que celles frappant les fausses déclarations fiscales en application notamment de l'article 77 des lois coordonnées du 15 janvier 1948.

Art. 7.

Les infractions aux articles 2 et 3 commises par des membres et anciens membres de la Chambre des Représentants et du Sénat, par des ministres ou secrétaires d'Etat, anciens ministres et anciens secrétaires d'Etat sont passibles d'amendes pouvant atteindre le décuple des rémunérations acquises en violation desdits articles.

Art. 2.

Tijdens de uitoefening van een mandaat van lid van de Kamer van Volksvertegenwoordigers of van de Senaat of van een functie van minister of staatssecretaris is het verboden een bezoldigde beroepswerkzaamheid uit te oefenen :

a) in dienst van particuliere spaarkassen of hypotheekmaatschappijen, verzekeringsmaatschappijen, banken, financiële vennootschappen, ziekenfondsen, vakverenigingen, ziekenhuisinrichtingen en, in het algemeen, van enigerlei rechtspersoon wiens financiële middelen voor ten minste een vierde worden bijeengebracht of belegd bij toepassing van de vigerende wets- of reglementsbepalingen;

b) in dienst van de instellingen van openbaar nut, genoemd in de wet van 16 maart 1954.

Art. 3.

Het is de gewezen ministers en staatssecretarissen verboden gedurende een termijn van 3 jaar, ingaande op de datum waarop zij hun ambt hebben neergelegd, een bezoldigde beroepswerkzaamheid uit te oefenen in dienst van de in artikel 2 bedoelde instellingen, indien deze door tussenkomst van de bedoelde minister of staatssecretaris, van de Staat een concessie of toelagen hebben verkregen dan wel met hem overeenkomsten hebben gesloten.

Art. 4.

De in artikel 2 bedoelde instellingen zijn verplicht de gewezen leden van de Kamer van Volksvertegenwoordigers en van de Senaat die met toepassing van deze wet ontslag hebben genomen, opnieuw in dienst te nemen, en wel tegen dezelfde voorwaarden als waaronder zij in dienst waren op het ogenblik van hun ontslag.

Art. 5.

Het is de leden van de Kamer van Volksvertegenwoordigers en van de Senaat verboden bij de overheid tussenbeide te komen ten gunste van natuurlijke of rechtspersonen, wanneer die bemoeiingen een winstgevend doel hebben en, buiten de normale professionele vergoeding, materiële voordelen beogen voor de tussenbeide komende parlementsleden of door hen aangewezen natuurlijke of rechtspersonen.

Art. 6.

Overtreding van artikel 1 wordt gestraft met dezelfde straffen als valse aangiften in de belastingen, met name met toepassing van artikel 77 van de gecoördineerde wetten van 15 januari 1948.

Art. 7.

Overtreding van de artikelen 2 en 3, gepleegd door de leden en gewezen leden van de Kamer van Volksvertegenwoordigers en van de Senaat, door ministers of staatssecretarissen of door gewezen ministers of staatssecretarissen, wordt gestraft met een geldboete die tot driemaal het bedrag van de met overtreding van deze artikelen verkregen bezoldigingen kan belopen.

Art. 8.

En ce qui concerne toutes autres infractions à la présente loi, le livre Ier du Code pénal, sans exception des articles 66, 67, 69, § 2, et 85, est applicable.

Art. 9.

A la demande de dix membres au moins de l'une ou l'autre des deux Chambres, la Cour des comptes instruit toute affaire relative à un enrichissement suspect d'un membre ou ancien membre de ces Chambres, enrichissement révélé notamment par les déclarations prévues à l'article 1er.

Aux mêmes conditions, la Cour des comptes instruit toute affaire d'intervention d'un membre ou d'un ancien membre des Chambres, effectuée en violation de l'article 5. Le rapport de la Cour des comptes est soumis aux Chambres qui décident éventuellement de lever l'immunité parlementaire en vue des poursuites à exercer par les parquets.

Art. 10.

La loi entre en application le jour de sa publication au *Moniteur belge*.

25 mai 1977.

G. CLERFAYT.

Art. 8.

Met betrekking tot alle andere overtredingen van deze wet is het Eerste Boek van het Strafwetboek, de artikelen 66, 67, 69, § 2, en 85 niet uitgezonderd, van toepassing.

Art. 9.

Op verzoek van ten minste tien leden van een van beide Kamers onderzoekt het Rekenhof alle zaken in verband met een dank zij de in artikel 1 bedoelde aangiften aan het licht gekomen verdachte verrijking van een lid of gewezen lid van die Kamers.

Evenzo onderzoekt het Rekenhof alle zaken waarin een lid of een gewezen lid van de Kamers met overtreding van artikel 5 tussenbeide is gekomen.

Het verslag van het Rekenhof wordt aan de Kamers voorgelegd, die eventueel beslissen de parlementaire onschendbaarheid op te heffen met het oog op de door het parket in te stellen vervolgingen.

Art. 10.

Deze wet treedt in werking op de dag waarop zij in het *Belgisch Staatsblad* wordt bekendgemaakt.

25 mei 1977.